

som Mange mene, at det har, og som ogsaa jeg mener, at det har, saa skal man ikke stille sig af med det, men rette det efter Tidens forandrede Fordringer. Grunden til, at dette System staar Friksolen i Veien, kan jo ene og alene søges deri, at naar man betaler for sine Børn i Friksolen, saa vil man være fri for at betale til det offentlige Skolevæsen, og det var jo ogsaa dette, som det ærede Medlem for Odense Amts 7de Valgkreds (S. Madsen) saa umiddelbart sagde os. Jeg kan fuldstændig fortaa og ogsaa billige den Tanke, at naar en Mand selv sørger for sine Børns Opdragelse og Undervisning, saa kan han føle det haardt at skulle bidrage til det offentlige Skolevæsen, men mine Herrer, se ud over deres nærmere og færrere Kreds, taak Tanken helt ud og se, hvilken Indskydelse det vilde have paa hele Samfundslivet, om der fandt Friatagelse Sted for at yde disse Bidrag! Saaledes som de sociale Forhold ere her i Landet, kan man uden Overdrivelse sige, at alle Besiddere af større Eiendomme og større Formuer sørge aparte for deres Børns Undervisning, men de bære alligevel en saa overveieende Del af Udgifterne til det offentlige Skolevæsen, at dette neppe vilde kunne bestaa foruden Bidragene fra den Rant. Hvor meget man end lever isig ind i Bæerne, saa er det nu en Gang saa her i Berden, at der er visse materielle Ting, som betinge Livets Ophold, og disse Ting kunne Lærerne lige saa lidt undvære, som andre Mennesker kunne det, og dersom nu det Bidrag, som den store Besiddelse og den store Formue yde til Skolevæsenet, tages bort, saa føler jeg mig overbevist om, at Skolevæsenet ikke vil kunne fyldestgjøre sin Opgave end ogsaa tilnærmelsesvis saa godt som hidtil. En af de væsentligste Følger af at gennemføre det System, som de to ærede Medlemmer have gjort sig til Talsmand for, vil altsaa være den, at man fritager den store Besiddelse og Formue for at bidrage til det offentlige Skolevæsen, men er dette i Overensstemmelse med de Principer, som ellers komme til Orde her i Forsamlingen? Udgifterne til Skolevæsenet udgjøre jo en meget væsentlig Del af Kommunsens samlede Udgifter — de variere mellem $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{3}$ — og lader man nu den store Besiddelse og Formue slippe, saa vil det vel blive til Lettelse for disse, men ikke i Overensstemmelse med de Principer, som man ellers søger at gennemføre her i Landet og da navnlig stræber hen til i denne Sag, at nemlig de store Formuer ogsaa skulle give de store Bidrag. Ser man nu hen til den anden Side af Oppositionen, den Side, som nærmest har fundet sit Udtryk gennem det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. M. Hansen) og det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgkreds (Niels Jensen), saa er det klart, saaledes som jeg før sagde, at der er en større Overensstemmelse mellem disse Herrer og den anden Side af Oppositionen, end der er mellem denne Side og Mini-

steren. Thi hvad er det egentlig i Lovforslaget, som støder disse Herrer saa forkrævelig? Der er neppe et eneste Punkt i dette, uden at det ved fortsat Forhandling kunde omændres saaledes, at der opnaaedes Enighed mellem disse Herrer og Ministeren. Der kan saaledes ikke være nogen Tvivl om, at den høitærede Minister f. Ex. vil kunne gaa ind paa en Forandring i Mulktbestemmelserne, og jeg tror ogsaa, at det vilde være heldigt, om der her stete den Endring, at Sogneraadene fik en noget større Myndighed, men da ogsaa et større Ansvar, hvad Udskrivning af Mulfter angaar. Jeg tror, at den Tanke, som opindeligt blev udtalt ved denne Sags Behandling isjor, nemlig kun at mulkttere de grovere Forsømmelser, men da ogsaa at gjøre det søeligere, vilde være at foretrække for den idelige Mulktering baade for Stort og Smaat, men det er af den Slags Ting, som kunne omændres. Forslaget om Kaldelsesmaaden hører ganske vist ogsaa til de Gjenstande, der vilde kunne omændres, og jeg vil for mit Vedkommende sige, at jeg tror det vilde være heldigere, om man i Stedet for det, der er foreslaaet i det foreliggende Lovforslag, gif en anden Vej for at forebygge Misbrug, som ganske vist, det kan man ikke negte, have fundet Sted. Jeg tror det vilde være heldigere, om man lod Familiefædrene i det paagældende Skoledistrikt udøve den tilfattede Indskydelse i Stedet for Sogneraadet, udøve den enten umiddelbart ved personlig at møde og stemme eller umiddelbart gennem et særlig dertil valgt Udvalg, thi det, der ofte giver Anledning til Misbruger, at det Skoledistrikt, hvorom det gjælder, bliver overstemt af Repræsentanterne fra de andre Skoledistrikter, men dette Forhold vilde hæves ved at gaa den antydede Vej, og man maa jo dog indrømme, at det, at et Skoledistrikt faar den Lærer, det ønsker og tror, at det kunde være bedst tjent med, kan aldrig siges at være nogen Misbrug. Der vil naturligvis ogsaa kunne omændres ved Bestemmelserne om Tilsynet. Tror man, at det er for dyrt og skarpt, hvilket Sidste det ikke saa let bliver, vilde det ogsaa kunne være Gjenstand for Omændring. Det vilde vel endelig ogsaa være gjorligt at træffe en Bestemmelse om, at Religionsundervisningen, om ikke ganske borttoges, saa dog for en Del borttoges fra Skolen. Naar man saar Skolen delt i flere Klasser med to Lærere, vilde jeg anse det for heldigt, om de øverste Klasser bleve fri for Religionsundervisningen, og denne overtoges af Præsten. Jeg ser ikke, der kunde være Noget til Hinder for, at han tog Konfirmanderne til Konfirmationsforberedelse i to i Stedet for i eet Lar, og dette vilde være til Lettelse for Læreren i øverste Klasse. Man behøvede derfor ikke at lade Børnene gaa til det tokote eller trettende Lar uden at nyde nogen Religionsundervisning, thi den fornødne Religionsundervisning kunde godt